

Posudek vedoucího diplomové práce Kristiána Léka „Zahraníční vlivy v ústavním právu“

1. O globalizaci se často mluví jako o jevu, který rozrušuje hranice, stírá rozdíly, přispívá k unifikaci současného světa. Diplomová práce *Kristiána Léka* však názorně ukazuje, že podobné tendence jsou v právu mnohem starší, nevyjímaje z toho právo ústavní, jinak dosti svázané s domácími tradicemi. Každopádně již z této samotné skutečnosti vyplývá, že jde o téma navýsost aktuální, důležité, a – po pravdě řečeno – v našem prostředí zpracovávané jen v poměrně omezené míře. Z diplomové práce to činí ambiciózní podnik, neboť tu nestačí pracovat s několika „vzorovými“ literárními texty či judikáty.

2. Diplomant přistoupil k sepsání diplomové práce po atypicky důkladné přípravě: různým aspektům tématu věnoval vystoupení na vědeckých a výjezdních seminářích, publikoval dokonce dva sborníkové příspěvky, jež se staly v mezidobí pozitivně citovanými, což je dozajista dokladem jejich kvality.

Původní texty jsem četl a připomínkoval, to samé platí pro většinu „nových“ partií v diplomové práci. Jelikož jsem však přece jen výslednou podobu diplomové práce jako celek nestihl přečíst, přidám posléze pár poznámek, motivovaných ovšem primárně tím, že s textem se bude dále pracovat jako se základem možné publikace. Někdy je v něm totiž cosi nedořečeno, resp. vyjádřeno jen implicitně, jinde je zřetelné, kam by se další zkoumání mohlo orientovat (typicky zahraniční vlivy při vzniku různých ústav ve světě).

3. Na tomto místě se mohu omezit na konstatování, že práce je založena na funkční systematice (od vymezení právní komparatistiky po sadu typů zahraničních vlivů v životě ústavního práva). Jednotlivé skladebné celky jsou sice asymetrické rozsahem a někdy i důkladností zpracování, odpovídá to však jednak obecnému účelu práce či povaze konkrétního zkoumaného předmětu, jednak to ponechává prostor pro další (plánované) rozvíjení tématu. Oproti názvu je vlastně záběr práce širší představením (ústavně)právní komparatistiky, která by tu striktně vzato vlastně být nemusela. *K. Léko* však správně nahlédl, že bez adekvátního metodologického základu nemusí být analýza různých zahraničních vlivů v právu dobře pochopitelná, resp. zhodnotitelná. Tím se dále zvyšuje nepochybná přínosnost celé studie.

Zcela nadprůměrný je rozsah desítek pramenů, zejména cizojazyčných, které jsou efektivně užívány jako organická součást autorského textu. Nadprůměrný je rovněž rozsah práce; totéž se dá říci o její formální stránce, čtivosti, srozumitelnosti jazyka apod. Čtenář může mít z jejího čtení potěšení.

4. Nyní pár slíbených otázek či připomínek:

a) Ke str. 10: Proč je myšlenka přirozeného práva stimulem komparativních prací? Nemá být přirozené právo všude stejné?

b) Ke str. 13: Uvádí-li *Viktor Knapp* v roce 1996, že vyšla pouze část svazků encyklopedie srovnávacího práva, platí to i dnes?

c) Ke str. 14: Proč by vlastně měla unifikaci práva předcházet analýza shodných a odlišných prvků právní regulace různých států? Je to právě jedno z těch míst, kde se v textu zřejmě úmyslně nevyjadřuje notorieta, jež však notorieta být nemusí.

d) Ke str. 34 násl.: Možná by bylo vhodné odkázat na „metodologické“ číslo *Jurisprudence*, v němž je srovnávání (výběru vzorků do případových studií) věnována pozornost také.

e) Ke str. 44: Proč je genocida ve Rwandě důsledkem nepochopení afrických realit?

f) Ke str. 44: O prezidentských systémech v Latinské Americe pojednává *J. A. Cheibub*. Podle jeho soudu nemají dlouhého trvání nikoliv proto, že jsou prezidentské, nýbrž proto, že nestabilní je sociální a politické prostředí, v němž jim je působit. Každopádně bývá latinskoamerický presidencialismus užíván jako argument proti presidencialismu jako takovému, což mělo vliv třeba v debatách o tom, jaké režimy by měly být nastoleny v našem regionu po roce 1989 (např. *Arend Lijphart* aj.)

g) Ke str. 48: Je-li ve vztahu k prototypům řeč o Francii, jaký konkrétní systém se tím míní? Může být prototypem sama země, ač se její zřízení často střídají? Anebo je prototypem č. 1 tamní III. republika, zatímco prototypem č. 2 její V. republika?

h) Ke str. 48 násl.: Vymezení vztahu „ústavního prototypu“ a „ústavního vzoru“ nepovažují za úplně jasné. Autor se zřejmě snaží je držet jako oddělené pojmy. Je prototypem systém vládnutí (politický režim), zatímco vzorem konkrétní ústava?

ch) Ke str. 49: V jakém smyslu platí v USA priorita práva států před právem federálním?

i) Ke str. 55: Na přípravu socialistické ústavy by bylo možné se zeptat prof. *Zdeňka Jičínského*.

j) Ke str. 56: Teze o „vzorovosti“ ústavní listiny by mohla být opřena o vzpomínkové texty ve sbornících k výročí Ústavy či k 20. výročí ustavení Senátu.

k) Obecně ke změnám českého ústavního pořádku: Možná by nebylo od věci přiznané inspirace ověřovat, tj. konfrontovat zahraniční a českou úpravu za účelem zjištění, co si vlastně kdo pod inspirací představuje. Autor takové odkazy považuje za komparativní argumenty. Nejde však vlastně jen o upozornění na zahraniční právo? Je to opravdu komparace?

l) Ke str. 79: Původní senátní návrh změny čl. 35 Ústavy byl odlišný od nakonec schváleného. Mám za to, že konečné řešení se „klasickým vztahům nejvyšších ústavních orgánů“ tak úplně nepřibližuje.

m) Ke str. 84: Pokud bychom vyšli z t. č. velmi vlivného *Robertu Elgieho*, zavedení přímé volby hlavy státu v parlamentním systému přechod k semipresidencialismu znamená. U *Elgieho* nicméně jde o formální znaky ustavování hlavy státu a vlády, nikoliv o kompetence, natožpak o povahu jejich výkonu.

n) Ke str. 86: Parlamentní imunita historicky sloužila i k ochraně před soudy, jež byly rovněž nástrojem panovnické moci.

o) Ke str. 99 násl.: Není princip proporcionality specifický tím, že jde spíše o metodu práce? Nepřebíráme tedy pravidlo či institut. Je-li tomu tak, může být transplantátem?

Navzdory drobným připomínkám, mířícím především k tomu, co se dá s textem dále dělat, nemám žádných pochyb, že předložená diplomová práce je výborná a jako taková by měla být i hodnocena. Zdá se mi, že by z úvodních kapitol mohl vzejít pěkný článek s názvem typu „Místo ústavní komparatistiky ve vývoji a metodologii srovnávací právní vědy“. Zda a kdy se to stane, je samozřejmě věcí autorova rozhodnutí.

V Praze dne 5. dubna 2017

doc. JUDr. Jan Kysela, Ph.D., DSc.